

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1473/2017
21.03.2018. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Божидара Вујичића и Лидије Ђукић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Зоран Атељевић, адвокат из ..., против тужених "ББ" ..., кога заступа пуномоћник Душан Стојковић, адвокат из ... и ВВ из ..., кога заступају пуномоћници Сава Анђелковић и Александра Анђелковић, адвокати из ..., ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији туженог ВВ из ..., изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду ГжЗ 159/2016 од 21.12.2016. године, у седници већа од 21.03.2018. године, донео је

ПРЕСУДУ

Делимично се **УВАЖАВА** ревизија туженог ВВ из ..., па се пресуда Апелационог суда у Београду ГжЗ 159/2016 од 21.12.2016. године **ПРЕИНАЧУЈЕ** у делу става 1. изреке, тако што се тужени обавезује да тужиоцу на износ досуђене нематеријалне штете солидарно са првотуженим исплати законску затезну камату почев од 21.12.2016. године па убудуће до коначне исплате, док се тужиочев тужбени захтев за законску затезну камату на досуђени износ за период од 12.02.2016. до 21.12.2016. године у односу на туженог ВВ, **ОДБИЈА** као неоснован.

У преосталом делу ревизија туженог ВВ из ... изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду ГжЗ 159/2016 од 21.12.2016. године, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду ПЗ 334/15 од 12.02.2016. године, ставом 1. изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да тужиоцу солидарно на име накнаде нематеријалне штете исплате 550.000,00 динара са законском затезном каматом од доношења одлуке до исплате. Ставом 2. изреке, тужилац се обавезује да накнади трошкове парничног поступка туженим и то првотуженом у износу од 207.000,00 динара и друготуженом у износу од 259.500,00 динара у року од осам дана по пријему пресуде под претњом извршења.

Пресудом Апелационог суда у Београду ГжЗ 159/2016 од 21.12.2016. године, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду ПЗ 334/15 од 12.02.2016. године у ставу 1. изреке, тако што су обавезани тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне

штете солидарно исплате 200.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 12.02.2016. године до исплате у року од осам дана по пријему пресуде док се наведена пресуда у преосталом делу става 1. изреке, потврђује и жалба тужиоца одбија као неоснована. Преиначено је и решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу 2. изреке пресуде Вишег суда у Београду тако што се обавезују тужени да тужиоцу солидарно исплате трошкове парничног поступка у износу од 324.300,00 динара у року од осам дана по пријему пресуде.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени ВВ је благовремено изјавио ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, с тим што је предложио да се о изјављеној ревизији одлучи као изузетно дозвољено, а због расправљања правних питања од општег интереса и уједначавања судске праксе.

Испитујући побијану пресуду на основу чл. 408. и 403. став 2. тачка 2. ЗПП ("Службени гласник РС" 72/11 и 55/14), Врховни касациони суд је нашао да је туженикова ревизија дозвољена и делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности, а повреде поступка на које тужени указује у својој ревизији нису основ за коришћење тог правног средства по члану 407. ЗПП (тужени се у ревизији позива на примену ЗПП ("Службени гласник РС" 125/04 и 111/09) иако је раније донета првостепена пресуда у овом поступку укинута решењем Апелационог суда у Београду Гж 5578/15 од 23.10.2015. године због чега се по члану 506. став 2. ЗПП на одлучивање у конкретном случају примењује ЗПП ("Службени гласник РС" 72/11 и 55/14).

Према утврђеном чињеничном стању, у дневним новинама "ГГ" ... 2006. године објављен је текст са насловом "АА није стручан за председника УСС" и са над насловом "Оптужба адвокатске канцеларије ...". У тексту тужени ВВ, адвокат једне од странака коју је по његовој тврдњи оштетио судија АА због чега он не само да не би смео да буде изабран за председника Уставног суда Србије већ би стручна тела морала да преиспитају да ли он уопште може да ради као судија, пошто је као судија Врховног суда Србије у неколико наврата оштетио грађане доносећи одлуке које нису биле у складу са законом. Даље се у тексту наводи да је ВВ заступао тужиоца у поступку ради накнаде штете који се водио пред тада Трговинским судом у Београду да је парницу добио, да је пресуду потврдио и Виши трговински суд, али је Врховни суд решењем укинуо пресуду и предмет вратио Привредном суду у Београду на поновно суђење. У том поступку је поново донета одлука у корист тужиоца и иста потврђена од стране Вишег трговинског суда у Београду. Када је спор поново дошао до Врховног суда Србије веће којим је председавао АА преиначило је пресуду са образложењем да правосуђе Србије није надлежно за тај случај. Тужени ВВ сматра да је као судија известилац АА морао да разматра надлежност суда и да је био дужан да то уради први пут када је предмет решаван у ком случају би тужилац могао да настави парницу пред другим судом. У међувремену, адвокату ВВ су се јављали грађани са предметима у којима их је оштетио судија АА као нпр. ДД, власник предузећа „БЂ" из ... . Текст се завршава наводом адвоката ВВ да ови али и други случајеви показују да АА не поседује квалитете за председника Уставног суда Србије. Текст садржи и антрфиле у коме се наводи да "Врховни суд Србије подржава АА да судија АА није био доступан

за коментар и да су у Врховном суду Србије изјавили да подржавају судију АА и да поручују да је непримерено да странке које су изгубиле спор оспоравају његову кандидатуру те да Врховни суд Србије сматра да је судија АА стручан и достојан судијске функције и на месту председника Уставног суда". Текст је потписан са иницијалима Н.М.Ј.

Пре објављивања овог текста у дневном листу "ЕЕ" ... 2006. године објављен је текст "оспорен" са поднасловом "Тадићев кандидат за председника Уставног суда Србије АА прозван за кршење закона као судија Врховног суда" у ком тексту се такође наводи да београдски адвокат ВВ тврди да је АА чак два пута прекршио закон у истом предмету у ком ВВ био заступник једне од странака у спору, те да АА у изјави за "ЕЕ" негира ове оптужбе. Исте дневне новине су ... 2006. године поводом наведеног текста објавиле поднаслов "Достојан дужности и закључак седнице Врховног суда у коме се наводи да је АА стручан и достојан дужности судије и председника Уставног суда Србије". У дневном листу "ГГ" од ... 2006. године објављен је наслов "Уставни суд и даље у блокади" и поднаслов „АА неће добити подршку Скупштине за председника УСС" у ком тексту се између осталог наводи да у владајућој коалицији немају повољно мишљење о АА коме се оспорава стручно знање за такву квалификацију, да је АА стручњак у области привредног и трговинског права и да је био судија Привредног и Вишег трговинског суда у Зрењанину па судија Врховног суда од 1999. године. АА је међу колегама познат и по томе што на посао долази ципом те се у тексту наводи мишљење ЖЖ да не верује да ће нови председник Уставног суда Србије бити изабран пред референдум те и информација да је место председника Уставног суда Србије председник Тадић понудио судији ЗЗ. У односу на овај текст објављен у дневном листу "ГГ", портпарол Врховног суда Србије је упутио деманти у коме стоји да су Врховни суд Србије и судије тог суда изненађени да уредници и новинари листа који има углед и велики тираж себи дозвољавају грубе грешке и кршење основних правила новинарске професије. У демантију даље стоји и да судија не долази на посао ципом као и да та околност није одлучујућа за његову достојност судијске функције и напредовање. Решењем Првог основног суда у Београду К 2970/10 од 16.11.2010. године обустављен је кривични поступак против окривљеног ВВ због кривичног дела клевете из члана 171. став 2. у вези става 1. КЗ због наступања апсолутне застарелости кривичног гоњења, а који кривични поступак је вођен по приватној тужби АА која је против ВВ поднета 23.11.2006. године.

Полазећи од наведеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужиоца одбио као неоснован нашавши да је тужени "ББ" верно пренео мишљење туженог ВВ које не подлеже доказивању истинитости као и информацију у виду чињеничне тврдње у односу на коју је поступао са дужном пажњом. Тужени ВВ је изнео своје мишљење у погледу личности тужиоца у виду вредносног суда да тужилац није стручан за председника Уставног суда Србије при чему је тужилац као кандидат за носиоца јавне функције био дужан да се већим степеном толеранције трпи изнете критике и мишљења о резултатима свог рада у вези са обављањем функције. На основу свега тога, првостепени суд је закључио да тужилац није оштећен изнетим мишљењем и информацијама нити је наступила штетна радња туженог јер је тужилац након тога и изабран за председника Уставног суда Србије. Међутим, по налажењу другостепеног суда, постоји одговорност тужених за нематеријалну штету коју је тужилац у конкретном случају претрпео и то када се ради о јавном гласилу због тога што није поступало са пажњом примереном околностима конкретног случаја и информацију о

тужиоцу није детаљно проверило, а посебно имајући у виду чињеницу да спорни текст садржи чињенични исказ који је лезионо подобан да повреди част и углед тужиоца. Тужени ВВ одговара по принципу субјективне одговорности у складу са одредбама Закона о облигационим односима јер изнете квалификације о незаконитом поступању тужиоца као судије Врховног суда Србије прелазе оквир дозвољене критике и оцене стручности тужиоца на прихватљив начин обзиром да судија не одговара за мишљење изнето у одлукама чија се правилност и законитост проверава у поступцима предвиђеним законом. Због тога је другостепени суд и преиначио првостепену пресуду на начин како је то напред наведено.

Није спорно, а што се истиче у ревизији, да тужени ВВ у овом поступку не може бити одговоран за накнаду штете по Закону о јавном информисању ("Службени гласник РС" 40/03 и 61/05) који је био у примени у моменту објављивања спорног текста јер он не спада у круг лица из члана 80. став 1. Закона која одговарају за штету. У том делу за одлучивање о одговорности овог туженика значајно је само да је правноснажно утврђена одговорност туженог "ББ" ..., као оснивача јавног гласила због објављивања спорног текста који садржи неистинит садржај, а без претходне детаљне провере, с тим што је до тог садржаја, информације јавно гласило дошло преко туженог ВВ. Отуда се одговорност овог туженика може заснивати само на одредби члана 200. став 1. ЗОО по којој за претрпљене душевне болове због повреде угледа части или права личности, ако нађе да околности случаја а нарочито јачина болова и страха њихово трајање то оправдава суд ће досудити новчану накнаду с тим што ће по ставу 2. истог члана при одлучивању о захтеву као и висини накнаде водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Слобода изражавања (члан 10. Европске конвенције о људским правима и члана 47. Устава Републике Србије) се јемчи у демократском друштву, али је право државе да задире, ограничи ту слободу ради заштите других легитимних циљева. Да би то задирање било допуштено оно мора пре свега да буде законито (прописано законом) а поред тога оно мора да буде и оправдано ради заштите виших циљева. Један од легитимних, виших циљева коме ограничење слободе изражавања тежи је и очување ауторитета судства. То не значи да се рад суда и судија не сме оцењивати у јавности, па и критиковати. Шта више, извештај о судским поступцима, укључујући ту и одговарајуће коментаре доприносе њиховом бољем познавању и самим тим су потпуно у складу са захтевом за јавност расправе коју прописује члан 6. став 1. Конвенције. Међутим, нужно је да увек постоји сразмера међу легитимним циљевима које треба постићи. Туженикова изјава у јавном гласилу, како то наводи другостепени суд, у себи садржи његов вредносни суд о тужиоцу када се он изјашњава о стручности тужиоца, али са друге стране садржи и чињеничне наводе када он говори да је тужилац као судија Врховног суда у неколико наврата оштетио грађане доносећи одлуке које нису у складу са законом. Вредносни судови, по правилу се не морају доказивати. Слобода изражавања без сумње подразумева право на јавну дискусију о питањима од општег интереса, а избор функционера на највише државне функције јесте општи интерес и као такав подлеже јавној дебати. Отуда је и обавеза лица која иступају у јавном својству да прихвате шире границе критике и покажу већи степен толеранције (Европски суд за људска права – случај Јерузалим против Аустрије, број представке 26958/95). Тужеников став о тужиочевој стручности, при чему треба имати у виду да је тужени адвокат, може се третирати као јавна критика кандидата за високу државну

функцију али у мери у којој је циљ те расправе сведен на питање од јавног значаја. Међутим, тужилац није био само кандидат за високу државну функцију већ и судија Врховног суда, дакле, он већ врши другу високу функцију па би и у том делу био подложен критици али опет у циљу дискусије о питањима од јавног значаја. У односу на ту тужиоачеву функцију тужени се није задржао на критици стручности, вредносном суду, већ је изнео и чињенични став да је тужилац као судија Врховног суда доноси пресуде оштетио више грађана. Тај чињенични став није ничим поткрепљен а са друге стране већ је кроз утврђену одговорност јавног гласила које је то објавило у овом поступку доказана неистинитост те тврдње чак и не улазећи у формално питање ко доноси одлуку у суду када суд поступа у већу. Отуда следи закључак и да конкретно иступање туженог и није имало превасходни циљ расправу о питању од јавног значаја већ дискредитацију тужиоца као кандидата. Тужилац као судија полаже право на заштиту угледа и отуда овде постоји легитиман основ задирања у слободу изражавања (Европски суд за људска права – случај Прагер и Обершлик против Аустрије – број представке 15974/90), односно тужени се не може основано позвати на то своје право које би га штитило, те постоји основ за његову одговорност.

Да би тужилац код свега наведеног имао право и на накнаду нематеријалне штете нужно је да та штета код њега и наступи при чему нема потребе, а како то тужени у ревизији истиче, да се постојање те штете утврђује у поступку вештачењем. Ма како част представљала апстрактан појам она подразумева осећање вредности и уважености које утиче на друштвени положај и самовредновање неког појединца. То је морална категорија али и унутрашње осећање које се отуда не може утврђивати вештачењем, али до повреде части несумњиво долази изношењем неистинитих информација и података о одређеној личности, а које информације и подаци када би били истинити би озбиљно могли да дискредитују ту личност посебно од вршења јавне функције као што је овде присутно.

Све напред наведено показује да је правилно другостепени суд нашао да у конкретном случају постоји основ за солидарну одговорност и туженог ВВ заједно са јавним гласилом које је информацију коју је добило од ВВ пренело на начин како је то раније наведено. Имајући у виду критеријуме из члана 200. став 2. ЗОО износ досуђене накнаде је по мишљењу овог суда примерен.

Основано тужени у ревизији истиче да је код досуђивања законске затезне камате односно код утврђивања момента доспелости обавезе другостепени суд погрешно применио материјално право када је камату досудио од момента доношења првостепене пресуде уместо да исту досуди од момента доношења другостепене пресуде којом је утврђена обавеза на накнаду нематеријалне штете. Отуда је у том делу сходно члану 189. став 2. ЗОО и преиначена првостепена пресуда.

С обзиром да се осталим наводима из ревизије не доводи у сумњу правилност другостепене одлуке, осим у односу на камату, то је и одлучено као у изреци пресуде на основу члана 414. став 1. и члана 416. став 1. ЗПП.

**Председник већа
судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић